

УДК 351.74:323.1(477)

DOI <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2024.35.08>

ВЗАЄМОДІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ З НАЦІОНАЛЬНИМИ МЕНШИНАМИ

Галуцько Віра Миколаївна,
orcid.org/0000-0002-0563-0576

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри адміністративної
діяльності поліції
(Одеський державний університет
внутрішніх справ, м. Одеса, Україна)

Любчик Віктор Борисович,
orcid.org/0000-0001-7065-6951

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративної
діяльності поліції
(Одеський державний університет
внутрішніх справ, м. Одеса, Україна)

В статті здійснено дослідження питань взаємодії Національної поліції з національними меншинами. Історично склалося, що на території України проживають різні народності, які стикаються з викликами, пов'язаними з реалізацією прав національних меншин, особливо в умовах воєнного стану, що вимагає від органів державної влади застосування ефективних механізмів правового регулювання та адміністративного управління. Органи публічного адміністрування несуть відповідальність за розробку та реалізацію політики у сфері етнічних відносин, забезпечення рівного доступу національних меншин до освіти, культури, державних послуг та правосуддя. У багатонаціональних суспільствах забезпечення рівноправності, запобігання дискримінації та інтеграція осіб, які належать до національних меншин, відіграє критично важливу роль у формуванні стабільного правопорядку, соціальної згуртованості та гармонійного співіснування всіх етнічних груп. Саме тому, проблеми забезпечення прав національних меншин у контексті суспільного розвитку та національної безпеки є одним із ключових питань сучасної правової та політичної науки.

Зроблено висновки, що забезпечення прав національних меншин є одним із ключових завдань державної політики у сфері прав людини та міжетнічних відносин. В умовах сучасних суспільних трансформацій та викликів, пов'язаних із глобалізацією, зростанням міграційних процесів і збереженням національної ідентичності, ефективна державна політика щодо національних меншин набуває особливого значення. Україна, як багатонаціональна держава, має забезпечити дотримання основних принципів рівноправності, недискримінації та соціальної інтеграції осіб, що належать до етнічних спільнот. Сучасна система адміністративно-правового забезпечення прав національних меншин потребує комплексного вдосконалення з урахуванням міжнародного досвіду та правових стандартів. Роль поліції у запобіганні дискримінації та забезпеченні громадського порядку є надзвичайно важливою. Вона має виконувати функцію не лише охоронця закону, а й посередника у міжетнічних відносинах, сприяти зниженню соціальної напруги, запобіганню злочинам на ґрунті ненависті.

Ключові слова: Національна поліція, поліцейська діяльність, взаємодія, гендерні питання, національні меншини.

INTERACTION OF THE NATIONAL POLICE WITH NATIONAL MINORITIES

Halunko Vira Mykolaivna,
orcid.org/0000-0002-0563-0576
Doctor of Law Science, Professor,
Professor at the Department
of Police Administration
(Odesa State University of Internal Affairs,
Odesa, Ukraine)

Lyubchyk Viktor Borysovych,
orcid.org/0000-0001-7065-6951
Candidate of Legal Sciences, Associate
Professor,
Associate Professor at the Department
of Police Administration
(Odesa State University of Internal Affairs,
Odesa, Ukraine)

The article examines the interaction of the National Police with national minorities. Historically, different nationalities live on the territory of Ukraine, which face challenges related to the realization of the rights of national minorities, especially in the conditions of martial law, which requires the state authorities to apply effective mechanisms of legal regulation and administrative management. Public administration bodies are responsible for the development and implementation of policies in the field of ethnic relations, ensuring equal access of national minorities to education, culture, public services and justice. In multinational societies, the provision of equality, prevention of discrimination and integration of persons belonging to national minorities plays a critically important role in the formation of a stable legal order, social cohesion and harmonious coexistence of all ethnic groups. That is why the problems of ensuring the rights of national minorities in the context of social development and national security are one of the key issues of modern legal and political science.

It was concluded that ensuring the rights of national minorities is one of the key tasks of state policy in the field of human rights and inter-ethnic relations. In the conditions of modern social transformations and challenges associated with globalization, the growth of migration processes and the preservation of national identity, effective state policy towards national minorities acquires special importance. Ukraine, as a multinational state, must ensure compliance with the basic principles of equality, non-discrimination and social integration of persons belonging to ethnic communities. The modern system of administrative and legal protection of the rights of national minorities needs comprehensive improvement, taking into account international experience and legal standards. The role of the police in preventing discrimination and maintaining public order is extremely important. It should perform the function of not only a guardian of the law, but also a mediator in interethnic relations, contribute to the reduction of social tension, and prevent hate crimes.

Key words: National police, police activity, interaction, gender issues, national minorities.

Актуальність дослідження: Історично склалося, що на території України проживають різні народності, які стикаються з викликами, пов'язаними з реалізацією прав національних меншин, особливо в умовах воєнного стану, що вимагає від органів державної влади застосування ефективних механізмів правового регулювання та адміністративного управління. Органи публічного адміністрування несуть відповідальність за розробку та реалізацію політики у сфері етнічних відносин, забезпечення рівного доступу національних меншин до освіти, культури, державних послуг та правосуддя. У багатонаціональних суспільствах забезпечення рівноправності, запобігання дискримінації та інтеграція осіб, які належать до національних меншин, відіграє критично важливу роль у формуванні стабільного правопорядку, соціальної згуртованості та гармонійного співіснування всіх етнічних груп. Саме тому, проблеми забезпечення прав національних меншин у контексті суспільного розвитку та національної безпеки є одним із ключових питань сучасної правової та політичної науки.

Мета і завдання статті полягає в тому щоб здійснити аналіз взаємодії Національної поліції з національними меншинами у протидії правопорушенням.

Огляд останніх досліджень. Вище вказаному питанню увагу приділяли такі науковці, як Бандурка О., Братель С., Галунько В., Деревінський В., Капелько П., Корнієнко М., Ляшенко О., Пишна А., Римаренко С. та інші.

Виклад основних положень. Сьогодні, в умовах глобалізації та зростаючої мобільності населення, питання інтеграції та соціального захисту національних меншин стає ще більш актуальним. Значний вплив на процеси інтеграції та запобігання між-етнічним конфліктам забезпечує Національна поліція, яка повинна мати відповідну підготовку для ефективної роботи з національними меншинами, сприяння гармонійним міжетнічним відносинам та запобігання проявам дискримінації. Держави скеровує свої дії на усвідомлення не тільки поліцією, а й широким загалом, включно з представниками національних меншин, щодо ключової функції у забезпеченні стабільних і гармонійних міжетнічних відносин, що передбачає надання правоохоронним органам чітко визначених повноважень, необхідних інструментів і чітких завдань для ефективного виконання цієї місії. У контексті багатонаціонального суспільства успішна інтеграція етнічних меншин і формування довірливих міжетнічних відносин значною мірою залежать від сприйняття всіма етнічними групами державних ініціатив як справедливих, легітимних і ефективних. Лише через забезпечення рівноправного ставлення, прозорих механізмів взаємодії та чіткого дотримання принципів правової держави можна досягти суспільної згуртованості та зміцнити соціальну стабільність. Так, принципи поліцейської діяльності повинні бути частиною ширшої національної стратегії, що сприяє інтеграції та побудові багатонаціонального суспільства. Вони повинні передбачати заходи щодо заохочення участі осіб, які належать до національних меншин, у політичному та економічному житті держави, а також заходи в сфері освіти, мовної політики, політичного представництва, телерадіомовлення та викорінювання бідності і загальної відчуженості. Поступ у ширших аспектах процесу інтеграції полегшить запровадження заходів, необхідних для забезпечення поліцейської діяльності в багатонаціональному суспільстві [1].

Визначаючи, поняття національної меншини (спільнота) України, законодавець трактує, що це стала група громадян України, які не є етнічними українцями, проживають на території України в межах її міжнародно визнаних кордонів, об'єднані спільними етнічними, культурними, історичними, мовними та/або релігійними ознаками, усвідомлюють свою приналежність до неї, виявляють прагнення зберегти і розвивати свою мовну, культурну, релігійну самобутність. Національні меншини (спільноти) є невід'ємними, інтегрованими та органічними частинами українського

суспільства [2]. Особи, які належать до національних меншин (спільнот), є рівними перед законом та мають право на рівний правовий захист. Будь-яка пряма чи непряма дискримінація осіб, які належать до національних меншин (спільнот), забороняється. Не вважаються дискримінацією дії, що мають правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету та спрямовані на усунення юридичної чи фактичної нерівності в можливостях реалізації прав і свобод осіб, які належать до національних меншин (спільнот) [3].

Люблянські рекомендації щодо національних меншин наголошували, що відсутність довіри до системи правосуддя або переконання, що вона надає перевагу представникам титульної нації, підриває соціальну згуртованість, може спричинити зростання міжетнічної напруги та навіть радикалізацію окремих груп населення. Водночас, системна дискримінація чи виключення меншин із суспільного життя можуть стати каталізатором соціальних та політичних конфліктів, що негативно впливають на внутрішню стабільність держави. У цьому контексті держава має забезпечити ефективні механізми реалізації прав національних меншин, унеможливити будь-які прояви дискримінації та сприяти залученню представників меншин до ухвалення рішень, що стосуються їхніх прав і свобод. Забезпечення рівного доступу до правосуддя має критичне значення не лише для дотримання прав представників національних меншин і титульної нації, а й як ефективний інструмент запобігання конфліктам як на внутрішньодержавному, так і на міжнародному рівнях. Саме тому гарантування справедливого судочинства та рівності перед законом для всіх громадян є ключовим напрямом діяльності Верховного комісара у справах національних меншин, місія якого полягає у забезпеченні превентивних заходів, спрямованих на мінімізацію ризиків міжетнічних протистоянь та посилення суспільної згуртованості через ефективні правові механізми. Обов'язок, поліції вивчати особливі потреби національних меншин, що дозволить ефективно реагувати на ситуації, що можуть спричиняти міжетнічну напруженість. Особливої уваги, заслуговують дільничні офіцери поліції та поліцейські офіцери громади, які взаємодіють з населенням на засадах партнерства та мають на меті співпрацю з громадянами, громадськими організаціями, установами, підприємствами різних форм власності; взаємодіють з органами державної влади та місцевого самоврядування, населенням й утвореними відповідно до чинного законодавства громадськими формуваннями з охорони громадського порядку; виконують завдання, спрямовані на дотримання прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави тощо [4]. Застосовуючи у своїй діяльності комплексні підходи дільничні офіцери поліції та поліцейські офіцери громади запобігають різного роду дискримінаціям. Зрозумілим чином, вони повинні постійно підвищувати свої професійні можливості через проходження тренінгів, формування навичок культурної компетентності, медіації конфліктів та запобігання дискримінаційним практикам. Такі ініціативи сприятимуть підвищенню рівня довіри між поліцією та громадами меншин, що є важливим фактором забезпечення стабільності й гармонійного співіснування. Крім того, варто запровадити систему наставництва та залучення представників меншин до поліцейських структур, що допоможе встановити кращий діалог між правоохоронними органами та етнічними спільнотами. Лише через комплексний підхід та активну взаємодію можна досягти реального покращення міжетнічних відносин та ефективного зниження соціальної напруги.

Висновки. Забезпечення прав національних меншин є одним із ключових завдань державної політики у сфері прав людини та міжетнічних відносин. В умовах сучасних суспільних трансформацій та викликів, пов'язаних із глобалізацією, зростанням міграційних процесів і збереженням національної ідентичності, ефективна державна

політика щодо національних меншин набуває особливого значення. Україна, як багатонаціональна держава, має забезпечити дотримання основних принципів рівноправності, недискримінації та соціальної інтеграції осіб, що належать до етнічних спільнот. Сучасна система адміністративно-правового забезпечення прав національних меншин потребує комплексного вдосконалення з урахуванням міжнародного досвіду та правових стандартів. Роль поліції у запобіганні дискримінації та забезпеченні громадського порядку є надзвичайно важливою. Вона має виконувати функцію не лише охоронця закону, а й посередника у міжетнічних відносинах, сприяти зниженню соціальної напруги, запобіганню злочинам на ґрунті ненависті.

Список використаних джерел:

1. Рекомендації з питань поліцейської діяльності в багатонаціональному суспільстві. Організація з безпеки та співробітництва в Європі Верховний комісар у справах національних меншин. 2006. 51 с.
2. Про національні меншини (спільноти) України. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2827-20#Text>
3. Гаацькі рекомендації щодо доступу до правосуддя і національних меншин і Пояснювальна записка. ОБСЕ. 2017. 52 с.
4. Інструкція з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громад. Наказ МВС від 28.07.2017 № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text>